

BAKARSKA ZVONA

BROJ 1 GOD. I

BAKAR 1963. – 1964

22570

CRKVENE OBAVIJESTI

1. Svete Mise u župi Bakar:

Nedjeljom i blagdanom kroz mjesec rujan:
U 8 sati sv. Misa u crkvi sv. Margarete
U 10 sati sv. Misa u župnoj crkvi sv. Andreja, a u 17 sati u sv. Kuzmu

Radnim danom u 7, 30 sati
U sv. Andreju: ponedjeljak, srijeda i petak
U sv. Margareti: utorak, četvrtak i subota

2. Vjeronauk u župnoj crkvi sv. Andreja od 1. IX. 1963.

utorak i petak
Prva grupa u 10 sati - druga grupa u 11 sati
srijeda i subota
Treća grupa u 10 sati - četvrta grupa u 16 sati

PUSTITE MALENE DA DOLAZE K MENI, JER . JE NJIHOVO KRALJEVSTVO NEBESKO!

3. Red službe Božje na Kuzminju:

Dne 26.IX. u 16 sati blagoslov.

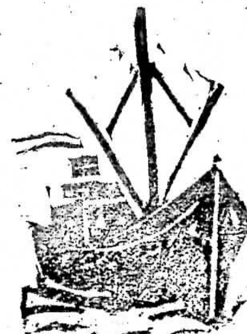
Dne 27.IX. na sam blagdan biti će sv.Mise u 7,8,9,10 i 16 sati. U 8 sati zborna sv. Misa (recitirana) s pjevanjem, u 10 sati svečana (s asistenci jom), u 16 sati svečana ili samo pjevana prema mogu ćnosti. Pod svakom Misom je kratka propovijed.

U nedjelju, 29.IX. biti će na sv. Kuzmu Mise, u 8 i 10 sati, a blagoslov i Tedeum u 16 sati.

Za vrijeme crkvenog zbora pjevaju pjev.zborovi iz okolice i Bakra.

STARO I NOVO

Davno je to bilo. Unatrag niti sto godina. Na tornju sv. Andreja zvone sva tri zvona. Nedjelja je. U crkvu grne mnogobrojni bakarski svijet. Muškarci se poredaju s lijeve a ženske s desne strane, dočim djevojke stoje uz stupove ili s kraja. Crkva je dupkom puna.

Poslije službe Božje valja saći na Primorje . Sve što bijaše kod mise spusti se gradom da ovuda prošeće. Otvara se bakarski korzo na dnu zaliva.

U prostranom zalivu njiše se šuma jarbola i to - sve domaćih, bakarskih brodova. Stotine tih brodova, punih drveta i ostale robe odlazili su u Italiju, Englesku, Španjolsku i krcali tamo drugu robu za Ameriku, Indiju, Kinu, Australiju i vraćali se odande puni žita, ugljena, kave i šećera. Bakarski brodovi krstarili su svim svjetskim morima, noseći slavu Bakra širom svijeta. Jadro je vladalo morima, a para je bila tek pomagač. Bakar je tada živio punim životom i spadao medju prve gradove Hrvatske. No, para je uništila jedra... a s jedrom su propali i stari bakarski armatori, brodovlasnici. Pala su jedra, propali stari principali, nestalo je bakarske

mornarice, no Bakrani ostadoše ipak dobri mornari.

I leži tako Bakar šćućuren ispod Turčina i Sopalja, tih i miran u kutu svog zaliva. Leži kao da spava i sanja o prošlim vremenima, a pred njim se otvara krasna vizija budućnosti: Izgradjen je bakarski lučki bazen, obnovljena je stara i opjevana bakarska riva, iskorištava se nova obala na Dobri, električna željeznica spušta se serpentinama ozgo sa Škrljeva, i prevozi željeznu rudaču, ugljen, koks i sličnu robu, a ogromni brodovi gutaju razasuti teret i prevoze ga u prekomorske zemlje. Oživio je opet promet, nekad najprometnijeg grada u Hrvatskom Primorju.

Probudi se, stari grade! Ustani, ponosni rode! Vraćaju se bolji dani i stara slava. Nek zasjaju opet tvoje stare vrline, koje su sazdale ovaj "jadranski Betlehem" (A.G.Matoš). Neka zasvijetli tvoja vjera, i nakite se tvoje brojne crkve! Zvonite bakarska zvona!

SVETI KUZMA I DAMJAN
zaštitnici naše zavjetne
crkve na Vitoševu

Sveti mučenici Kuzma i Damjan, koje slavimo 27. rujna na bakarskoj filijalci Vitoševo, od davnine su štovani **sveci u kršćanstvu na istoku i na** zapadu.

Svakog dana mi svećenici spominjemo njihova imena u sv. Misi malo prije posvećenja, a zazivljemo

ih poimence u litanijama svih Svetih. U vječnom gradu Rimu podignuta je njima u čast prekrasna crkva, kamo su nekad dolazile pape da vrše Božju službu na današnji dan i na po korizme. Danas je to naslovna crkva nekog kardinala. Naša je crkva na Vitoševu vrlo stara, svakako najstarija crkva Bakra, ali o tom ću vam progovoriti drugom zgodom.

Sv. Kuzma i Damjan dva su rodjena brata. Po narodnosti su Arapi, a rodjeni su u gradu Egeji (pokrajini Ciliciji). Živjeli su u trećem vijeku po Isusu.

Po zanimanju bili su obojica liječnici i to vrsni liječnici, pa ih zato liječnici i apotekari slave, kao svoje nebeske odvjetnike. U toj plemenitoj struci toliko su se usavršili da se pročuo o njima glas na daleko. S različnih strana dolazili su k njima bolesnici, da traže lijek i pomoć. Krist im je davao moć da su liječili i neke neizlječive bolesti.

Silni car Dioklecijan izdao je okrutnu naredbu, da se svi kršćani pozatvaraju. Tko se ne odrekne kršćanske vjere neka se stavi na muke i osudi na smrt.

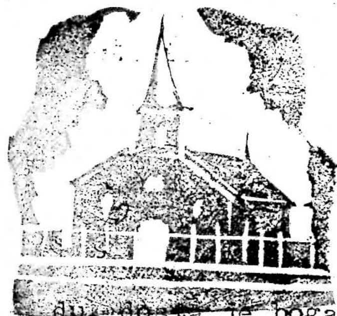
U gradu u kojem su boravila sveta braća Kuzma i Damjan bio je načelnik (prefekt) Lizija. Doznavši ovaj da su Kuzma i Damjan kršćani, dozva ih preda se i stade nagovarati da se odreknu kršćanske vjere. Sveta braća odgovoriše: !

Ti znaš načelniče da smo nas dvojica liječnici i da liječimo tjelesa propisujući im spasonosne lijekove. No znaj da se čovjek ne sastoji od samog tijela, nego ima i dušu. A i duša se može razboljeti, pa treba i na njezino zdravlje paziti. Kršćanska vjera koju mi ispovijedamo, neophodno je potrebna za zdra

vlje duše. Bez te se vjere duša razboli, pače i umre. Kako dakle hoćeš da mi koji liječimo tjelesa drugih, pustimo da se razboli naša duša, koja kud i kamo više vrijedi nego tijelo?

Uzalud su bile prijetnje poganskog načelnika, uzalud sva njegova nagovaranja, sveta braća ostala su nepokolebiva u svojoj vjeri. Bijesan načelnik dade ih mučiti strašnim mukama i zapovijedi da im krvnici odrube glave.

ŠTO JE S CRKVOM MAJKE BOŽJE?

Otkad je ta crkva zatvorena početkom 1962. g. zbog dotrajalosti krova i opasnosti rušenja, mnogo se je o njoj pisalo a još više govorilo. Nije ni čudo.

Ova je crkva najljepša u gradu, dosta je bogata, mramorom urešena, a podignuta g. 1666. kako svjedoči natpis, uklesan u kamenitu ploču u sakristiji. Crkva je gradjena još za bana Petra Zrinskoga, gradskoga kapetana Jurja Ivana Affeltara, župnika Ivana Kovačića, te bakarskih kanonika Aleksandra Karine, Mate Štiglića i Ivana Vranića.

Isto se tako o njoj govorilo i govori još uvijek na sva usta: Ča je s Majkom Božjom? Će bit ovo leto oprta?-pitaju me moji župljani i župljanke. Što je dakle s crkvom Majke Božje od Porta? Bombardirana svakako nije. A nije niti zapaljena, a još manje da bi se srušila od potresa. Nego što? Lijepo stoji i ponosno se diže na lijepoj tratini gdje lipa i cvijeće rasipaju svoj preugodan miris. Grije se na Božjem suncu i svakom veli: Vidiš me, gledaj me! Lijepa sam ali tužna sam! Bez dovršenog krova i plafona, ružna sam! I dužna sam! Ipak se nadam da će Marija preko svojih dobrih štovatelja i dobrih ljudi sagraditi i urediti sebi dostojan dom.

Svi imamo veliku nadu, da će obnova u ovoj godini ići još bolje naprijed i da bi se moglo dogoditi da bude ta crkva i sasma uredjena. Moglo bi biti. A da li bude, vidjet će mo! Bumo videli rekli su, slepci. Medjutim nešto će ipak biti. Ako samo krov dovršimo ove godine, bit će i to mnogo. U ime Gospodnje - kako reče naš novi Sv. Otac Pavao VI. tako smo se i mi prihvatili posla. Nešto smo već i uradili. Molimo se Majci Božjoj i svetom Josipu, da podsjete dobre ljude na ovu dragu crkvu u našem gradu. Njezina konačna obnova povezat će naše župljane medju sobom i njihova srca s rodnim gradom.

PISMO ZA TEBE

Predragi! Razumijem tvoju brigu glede uzgoja svoje djece. Imadeš ih četvero i veliki dio tvoje lične sreće ovisi o tjelesnom i duševnom zdravlju te djece. Njihova bolest, neuspjeh u školi, razne mane, unose ti u kuću nezadovoljstvo, nesuglasice i nervozu. Osjećaš potrebu da ih pravilno uzgojiš. Za nas katolike to znači: pomoći djeci da postanu slobodni, tj. sposobni slušati i slijediti glas vlastite savjesti prosvijetljeni nadnaravnim svijetlom Isusova nauka. Može li se to u našim prilikama? Ti ćeš kao pametan čovjek

u odgoju svoje djece znati iskoristiti pomoć i liječnika i škole, samo s jednim moraš biti na čistu: ne očekuj katoličkog odgoja svoje djece od škole. Današnja škola nema toga cilja. Postavljena, barem u načelu, na sasvim naučne rezultate (protiv čega mi katolici nemamo ništa), današnja škola želi biti nepristrana. Stoga je katolički odgoj tvoje djece prepušten kući i crkvi.

Želiš li da ti crkva sa svojim bogatim, tisućljetnim iskustvom, pomogne pri uzgoju djece, pripazi da tvoja djeca pohadjaju redovito vjeronauk, barem onom točnošću, kojom pohadjaju školu. Veliko zlo bi napravio djeci ako se ne bi pobrinuo da idu na vjeronauk i poslije prve pričesti. Ti bi morao znati, da se djeci tumači vjeronauk prema uzrastu i mogućnosti shvaćanja. Dok su mali, malo, a kad uzrastu onda više. Potrebno je da pohadjaju vjeronauk barem dok ne svrše redovito školovanje. Tu nedavno na jednoj autobusnoj stanici jedan od onih koji su pohadjali vjeronauk kod mene, sada star oko trideset godina reče mi: Velečasni doživio sam do sada svašta, ali ono što ste me vi naučili u desetoj godini to je ostalo, toga se i danas držim. Mudrome dosta.

No, ipak treba reći, da sama crkva, samo propovijedima i poukom ne može dijete odgojiti. Pouka je samo temelj vjerskog odgoja, pridružit joj se mora živi primjer i praktične upute. A ovo najvećim dijelom ovisi o ocu i majci. Za dobar odgoj, dakle nužno je oživjeti vjerski život u obitelji, čemu ti do sada nisi davao dovoljno važnosti.

Za uzgoj djeteta nije od najveće važnosti ono što ti činiš, ili govoriš, nego ono što si i kakav si. Stara je riječ: Kakvo drvo takav klin, kakav otac takav sin. Za to i ugled kod djece ne ćeš steći raz-

znim umjetnim pomagalima, počam od laži, preko nadutosti, mićenja, praznog umovanja, pa do batina. Iz tvog života mora biti djetetu jasno da mu Bog po tebi kazuje svoju volju. Potrebna je zajednička nedjeljna sv. Misa, zajednička kućna molitva i održavanje svih deset Božjih i pet crkvenih zapovijedi. A u ovome si bio mlohav.

Stoga i tvoju neprekidnu tužbu na djecu smatram nepravednom, i savjetujem ti da najprije optužiš sebe. Majka i otac su prvi molitvenik iz kojeg djeca uče moliti, i kolikogod kao roditelj moraš bdjeti nad djetetom, isto toliko, ako ne i više, moraš bdjeti nad samim sobom. Nikada nemogu zaboraviti onoga oca koji kad je vidio da mu se djeca svadjaju poviče: Što se svadjate, zar ne vidite da se ja i mati nikad ne svadjamo?

Ako ti tvoja savjest gledom na tvoj život, ništa ne predbacuje, onda se zapitaj, znadeš li u svojoj obitelji pravilno zapovijedati i ispravljati pogreške svoje djece. To je pravo umijeće. Evo ti nekoliko pravila:

I ti i žena budite složni kad nešto naredjujete djeci, a ne jedan jedno, a drugi drugo.

Djeci naredjuj ono što je važno, a ne sitnice. Najbolji pomagač u ispravljanju pogrešaka kod djece jest ljubav prema djeci.

Kod ispravljanja pogrešaka budi razborit, odvažan i ustrpljiv. Ako je dovoljan jedan pogled da se uspostavi red u kući, nije potrebno trošiti riječi, ako je dovoljna blaga riječ, ne treba vikati, jedna riječ je uvijek bolja, nego dvije, jedna rečenica nego cijeli govor.

Nije dobro da se za svaku sitnicu dereš, srdiš,

hvataš šibu ili kajiš, na svako pitanje odgovaraš grubo. Time teroriziraš cijelu obitelj, a djecu siliš na pretvaranje i laž.

Ovo pismo ti je odgovor u vezi našeg nedavnog razgovora na putu. Do vidjenja

(iz lista "Naša Crkva" 5-6 , str. 3-4 Zaton kod Šibenika)

CRKVENE VIJESTI

Smrt vrijednog svećenika

9. I. 1963. umro je u Bakru svećenik Franjo Medanić, dugogodišnji kapelan i penzionirani vjeroučitelj. Pokojnik koji potječe iz stare bakarske i pomorske obitelji, rodjen je u Bakru 1. III. 1890. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, gimnaziju u Sušaku, a bogoslovske nauke u Senju, gdje je bio i zaredjen za svećenika 25.V.1913. Kako je uvijek bio skroman tako je i mladu Misu prikazao u kapucinskoj donjoj crkvi (kripti) u Rijeci. Službovao je u svojstvu kapelana u Grižanima i Otočcu, a 13.I.1920. imenovan je upraviteljem župe Krasno (na Velebitu) iznad župe sv. Juraj. Već iste godine imenovan je za kapelana župe Bakar gdje ostaje 43 godine sve do svoje smrti. U medjuvremenu upravljao je iz Bakra župom Kostrena sv. Barbara, zatim župom Škrljevo i konačno župom Krasica.God.1939. povjerena mu je katehizacija na gradjanskoj školi u Bakru. Godine 1959. imenovan je začasnim prisjednikom duh. stola senjskog s pravom da smije nositi ljubičasti pojas.

Da ga nije smrt pretekla bio bi za par mjeseci proslavio i svoj zlatni jubilej, pedesetgodišnjicu misništva.

Pokojnik je bio priprost, požrtvovan i pobožan svećenik, sa svima prijazan i blag i nadaleko poznat po imenu od milja:Franić.

I svećenici i vjernici rado su ga tražili u sv. ispovijedi a i on se je spremno odazivao, ljubazno primao i slušao svoje pokornike. Bio je ponizan bez posebnih ambicija. Ostao je trajno kapelan ili "mladi.. gospodin" senjske biskupije. Kroz čitav je život bio slabog vida, a pod stare dane sasvim je oslijepio. Kasnije su se pridružile i ostale staračke bolesti, koje je sve strpljivo podnosio. Zadnje dvije godine života nije izlazio iz kuće nego je misio u svom stanu.

Sprovod je vodio i od pokojnika se oprostio dirljivim riječima preuzv. Ordinarij Dr.Viktor Burić.

"Blago svima koji umiru u Gospodinu",veli Duh sveti. Svećenik Franjo Medanić živio je i radio za Gospodina - on je i umro u Gospodinu. Neka mu je vječni pokoj!

Oštra i duga zima, - počela je 12.I. s burom i snježnom vijavicom, zametima, niskom temperaturom, i trajala neprekidno do konca ožujka. Najniža temperatura bila je 12°C.

Od 4.- 7. II. bio je zbog snijega i leda prekinut autobusni promet s Rijekom. Kad se je promet uspostavio,odvijao se je još dugo samo preko Hulberta. Zbog snježnih nanosa i ledenog pokrivača bilo je u neke dane opasno kretanje po gradu, osobito po

kogulima. Jedna se osoba skoro smrznula od studeni. Posjet crkava u nedjelje pao je na minimum. Na svakoj Misi bilo je poprečno oko 20 osoba. U crkvenim kamenicama voda se je smrzavala, vjernici su morali hukat u prste, i tapkati nogama a i župnik na oltaru skoro je vodu "cucljao". Prvi proljetni dan nastupio je istom 29.III.

Proslava Antunova u Dragi. I ove je godine svečano proslavljen u Dragi zaštitnik župe sv. Antun Pustinjak. Bile su dvije svečane Mise uz asistenciju : jedna do podne a druga popodne.Dopodne je propovijedao župnik iz Praputnjaka preč.g. Josip Sanković, a poslije podne o. Arsenije Jurin, dominikanac iz Rijeke. Kod stola gostoljubivog župnika Ante Sironića sakupio se lijepi broj braće svećenika koji su došli da uzveličaju proslavu draškoga Patrona. Prije podne bilo je manje svijeta radi studeni i bure, dok se je poslije podne crkva prilično popunila. Bilo je i nekoliko naših župljana, stalnih posjetnika draškog proštenja.

Smrt umirovljenog župnika u Cerniku. 20.I.umro je u Crniku penzionirani upravitelj iste župe preč.g. Franjo Ljubičić, u narodu poznat "pop Franina".Pokojnik je rodjen u Praputnjaku g. 1883., a godine 1907. službovao je neko vrijeme kao kapelan u Bakru.Poučavao je našu stariju generaciju vjeronauk i crkveno pjevanje, a stanovao je kod Fratrovice u Gornjem Gradu. Bio je dobar čovjek i dobar kolega, sa župljanima prijazan i domaći a inače skromnih zahtjeva.Pokoj mu vječni!

Novi vjeroučitelj u Bakru. Budući da se je dosadašnji kateheta g. Pere Zahija morao spremati za svoje svećeničko redjenje i zatim vratiti u svoju matičnu biskupiju, a župnik je preopterećen različitim dužnostima i nema nade da će skoro dobiti kapelana, to je imenovan novim vjeroučiteljem svjetovnjak gosp. Josip Tomić, rodom iz Sl. Kobaša. Svoju službu nastupio je 19.II.1963. Čestitamo!

Korizmena duhovna obnova. Prigodom proljetnih kvatri 6,8, i 9. III.održao je u Bakru trodnevne propovijedi preč.g. Ante Mahulja iz Krka. Propovjednik je vrlo lijepo obradio žalosna otajstva krunice. Odaziv radi zime i duhovne filoksere bio je slab.

Josipovo na Praputnjaku. Blagdan patrona župe i zaštitnika radnika i obrtnika - sv. Josipa bio je ove godine svečano proslavljen u Praputnjaku uz sudjelovanje vjernika iz mjesta i okolice. Domaći župnik Josip Sanković koji je i sam svečar, pripravio je svoje vjernike na svetkovinu devetnicom, okolni župnici sudjelovali su kod svečanih sv. Misa i pomogli ispovijedat, a domaći pjevački zbor izveo je vrlo skladno Krmpotićevu staroslavensku misu.Prigodne propovijedi izrekli su preč. g. Franjo Štefančić, hreljinski župnik i kapucin iz Rijeke o.Modesto Borak. Svoj dolazak bio je najavio preuzv. Ordinarij, ali je radi prehlade otkazao. Zapažen je na zboru i lijepi broj naših župljanki.

Obredi sv. Sedmice i uskrsni blagdani.Kod obreda sv. Sedmice sudjelovali su osim župnika i dvojica bogoslova iz Pazina, obe orguljašice, stari i novi pjevači, i brojni ministranti, dakle čitav štab suradnika i pomagača. Lijepi Božji grob koji je kroz 70 godina krasio župnu crkvu,skalupljen je

i ove godine. Na Vel. Četvrtak župnik je imao svečanu Misu u 17 sati i pričestio nešto više vjernika. Pod Misom prao je noge dvanaestorici apostola s kojima je kasnije zajedno blagovao vazmeno janje. Uveče je održana adoracija do 11,30 sati. Obredi Vel. Petka počeli su u 19 sati, a uskrsno bdijenje u 22 sata.

Uskrs je ove godine prošao u lijepom raspoloženju. Bakar, kao grad na gori, slavio je Uskrsnuće u svetom veselju, posebnoj radosti, i slatkom miru Božjem. Na Uskrs i uskrsni ponedjeljak svanuo je divan proljetni dan, pa je došlo dosta naroda u hram Božji. Muškarci tako zvani godišnjaci (koji samo jednom godišnje dodju u crkvu, a takovih je najviše u Bakru) skupili su se kao pilići oko kvočke u svojoj župnoj crkvi. Sveta i tiha radost, mir Božji i smirenje ušlo je u sva srca i od sveg grla a iz dna srca zaorila je vesela uskrsna pjesma: Kraljice neba raduj se! Aleluja! Uskrsnu kako je rekao, Aleluja!!!

Mlada Misa u Kraljevici. 21. IV. 1963. u 10 sati služio je svoju mladu Misu u Kraljevici vlč. g. Dinko Popović, svršeni teolog zadarske nadbiskupije i mladomisnik senjsko-modruške biskupije. Prisustvovali su njegov otac, i najbliži rodjaci, svi njegovi kolege iz Zadra, koji će ove godine promisiti i drugi bogoslovi na čelu s dvojicom poglavara, neki svećenici našeg dekanata i brojni narod iz okolice i Kraljevice. Bila je lijepo i zastupana župa Bakar. Crkva je bila sva u zelenilu. Djevojčice u bijelini krasnoslovile su na nekoliko stajališta do oltara, domaći župnik pozdravio je mladomisnika na ulazu u svetište, a propovijedao je vlč. g. Nikola Žuravelj upravitelj župe Lukovdol, koji je pred tri godine imao svoju mladu Misu u Bakru. Pod Misom je pjevao domaći zbor Kolbovu staroslavensku misu, dok su bogoslovi pjevali promjenljive djelove Mise i ostale crkvene himne. Mladomisniku srdačno čestitamo. Živjeli njegovi sljedbenici iz Hrvatskog Primorja!

Srebrni jubilej preuzv. Josipa Pavlišića. 21. IV. poslije podne održana je u Ogulinu velebna proslava 25-godišnjice misništva pom. biskupa. Na pontifikalu prisustvovao je Ordinarij preuzv. g. dr. Viktor Burić, senjski prepošt Josip Banić, ravnatelj, kancelar Vladimir Kraljić, prepošt iz Kopra, presvijetli g. Leopold Jurca prijatelj jubilarca, oko 30 svećenika iz Like, Banije, Korduna, Gorskog Kotara i Primorja. Crkva je bila nabijena vjernicima, koji su zajedno molili pristupne molitve, pjevali koralnu Andjeosku Misu, Tebe Boga hvalimo i hrvatsku himnu. Propovijedao je i u propovjedi opisao glavne momente iz života jubilarca isusovac o. Mijo Škvorc. Poslije Mise bila je priredba u čast svečara. Budući da nisam mogao prisustvovati slavlju visokog jubilarca, iznosim samo šture podatke, koje sam doznao od drugih.

Svečaru je upućena pismena čestitka u ime župe.

Jurjevsko proštenje u Hreljinu. I Jurjevo je u Hreljinu omiljela "fešta" naših župljana. I Hreljin je 23. IV. o.g. bio u svečanom ruhu. Naši župljani i župljanke najprije se navrate u hreljinsku crkvu, onda pogledaju mršavi "samanj", učine koji prijateljski posjet, a netko naruči i čašu vina i porciju izvrsne janjetine. Dopodne je misio bakarski župnik, a propovijedao župnik iz Praputnjaka. Domaći

zbor pod ravnanjem g. Štefančića domaćeg župnika pjevao je dopodne i popodne njegovu vlastitu Misu i himan sv. Jurja. Pjevali su se i promjenljivi dijelovi sv. Mise. Poslije podne misio je i propovijedao o. Modesto Borak, kapucin. Posjet je bio priličan, uvečer bolji nego na dopodnevnim misama. Vladalo je općenito veselje u mjestu kojem je pripomoglo vedro i sunčano vrijeme. Dobro raspoloženje u župnom dvoru pomućeno je viješću da je župniku iz Praputnjaka umro otac.

Mlada Misa vlč.g.Petra Zahije bivšeg bakarskog vjeroučitelja (Izvještaj dopisnika Josipa Tomića)

Nedjelja Dobrog Pastira, 28.IV.1963.osvanula je vedra i sunčana. Već u rane jutarnje sate veselo su se razlijegali zvuci zvona sa stare vrbničke crkve. Po užurbanosti mještana, njihovom veselom raspoloženju i kićenju kuća i prolaza, sve da i nisi bio upućen u stvar, mogao bi zaključiti, da se tu toga dana nešto veliko dogadja. U kući našeg mladomisnika vrvjelo je kao u košnici od brojnih gostiju, klera i svjetovnjaka. U 9 i pol krenula je svečana povorka iz crkve prema mladomisnikovoj kući. Povorku su sačinjavali brojni kler na čelu sa domaćim župnikom, mnštvom ministranata, djevojčica i djevojaka u bijelini i narodnoj nošnji toga kraja, te brojni mještani. Nakon roditeljskog blagoslova na kućnom pragu povorka je opet krenula u crkvu. Uz mladomisnika stupali su s desne strane njegova sretna majka a s lijeve njegov otac. Iza njih brat, sestre, ostala rodbina i uzvanici. Cijelim putem koji je bio sav posut ružmarinom i kaduljom, mjesni crkveni pjevački zbor pjevao je četveroglasno "Veliča duša moja Gospodina".Na vratima crkve bile su dvije recitacije, koje su lijepo recitirale njegove sestre. Kad je ulazio u crkvu, zbor je opet snažno zagrmio četveroglasno četiri versa "Veliča duša moja Gospodina". Na ulazu u svetište pozdravili su mladomisnika ministranti zbornom recitacijom. Na podnožju oltara progovorio je mjesni župnik, koji mu je bio manuduktor. Za vrijeme njegova govora mnogi muškarci i žene plakali su od ganuća. Iza toga slijedila je sv. Misa pod kojom je zbor četveroglasno pjevao. Sam mladomisnik pjevao je lijepo i ugodno dok je sve obavljao vrlo pobožno i pažljivo. Propovijed pod Misom održao je mladomisnikov prijašnji župnik vlč.g. Josip Volarić. Na koru je svirao vlč.g.Andjelko Žic a dirigirao je vlč. o. Ivo Peran, franjevac sa Košljuna. Na koncu Mise mladomisnik je podijelio posebni blagoslov roditeljima, bratu, sestrama, nekojim prijateljima, a poslije toga zajednički svima nazočnima. Napominjem da je crkva bila prepuna naroda a držanje i disciplina kod svih bila je na zamjernoj visini.

Poslije Mise bio je ručak za 80 gostiju u mladomisnikovoj kući, pod kojim su održane brojne zdravice, čitana pisma, čestitke i brojni telegrami,kojima se je pridružio i naš grad Bakar pismenom čestitkom, a koju je u ime župe i djece poslao preč.g.Dr. Josip Šojat, župnik, a sve je bilo popraćeno skladnom i zanosnom domaćom pjesmom svih prisutnih.

U 17 sati bile su svečane "Večernje" koje je držao sam mladomisnik uz brojnu asistenciju klera, ministranata i mnštvo vjernika. Tu Večernju naizmjence pjevaju na staroslavenskom, kler i vjernici, lijepo i pobožno.

Učestvovanje, držanje i složno pjevanje svih nazočnih, od najmladjih do najstarijih, daje dojam sna

go, veličine, jedinstva i svježine vjere toga kraja. I svi gradjani ovog starodrevnog grada veselimo se iskreno novom svećeniku Božjem, molimo za njega, da ga Gospodin dugo živi, štiti i vodi na teškom i odgovornom putu spasavanja povjerenih mu duša!!!

KRATKA POVIJEST BAKRA

Dr. Ivo Marochino

Više od dvije tisuće godina seže povijest našega grada, prošlost burna i promjenljiva, ipak dokumentirana i kontinuirana od onda do danas. Počeci naselja gube se u davnini, kada su feničke ladje obilazile Jadran. Pored Senja (Senia), Osora (Apsorus), Labina (Albona) i Trsata (Tersatica), Bakar je najstarije naselje na obali sjevernog Jadrana. A za to su postojali i preduvjeti: prvo zaljev daje siguran zaklon od nevremena i gusara. Drugo, tu je blizu šuma koja daje drvenu gradju za brodove, a tu je i obilje slatkovodnih vrela, kojima oskudijeva taj kraj sve tamo do Zrmanje. Treće, tu se je more duboko probilo u kopno na domak gorskih staza, koje vode u plodne doline rijeka Kupe i Save, pogodno tlo za razvoj primitivne trgovine, zamjenu robe sa kopna za robu sa mora. U rimska vremena prolazi ovuda imperijalni drum Akvileja - Drač. Tu je dakle čvorište puteva. Trguje se s drvom, kožama, medom, voskom, žitom, uljem, soli, vinom i tkaninama. Sve je pogodovalo razvoju naselja koja nastavaju ilirsko pleme Liburni i narod Kelta.

Potonji su mu dali ime Vel-Kir (kameni zaljev).

Samostalnost naselja nije potrajala. U prvom stoljeću prodiru Rimljani na svom putu za Balkan, osnivaju svoj castrum i latiniziraju ime u Velcera ili

Volcera u rimskoj pokrajini Liburniji.

Rimska vlast

Veterani čuvaju glavnu cestu, daju naselju svoju upravu i vojnu organizaciju. U sigurnosti se je trgovina još više razvijala, grade se i brodice brze liburne poznate u rimskoj mornarici. Miran razvoj pogoduje naseljavanju trgovaca sa otoka Visa (Issa) i Hvara (Pharos) koji govore grčki, vrlo su aktivni u trgovini pa konačno pretvaraju ime Volcera u Bolkera. Stanovništvo imalo je svoje kuće pri moru u blizini pristaništa i duž ulice Lokaj. Tamo je pronadjena u godini 1882. rimsko grobište sa predmetima iz I. do III. stoljeća. Taj arheološki nalaz iskopan je i pohranjen u arheološkom muzeju u Zagrebu, a neki predmeti u ovom muzeju. Polaganim propadanjem rimske imperije slabila je i vlast a Rimljani se asimiliraju s domaćim pukom. Propašću zapadno-rimskog carstva (475 g.) propala je rimska vlast i naš kraj dolazi pod vrhovništvo Bizanta čija se vlast stere čak u sjev. Italiju.

Seoba naroda

Počam od V stoljeća guraju se narodi sa sjevera i sjevero-istoka na jug tražeći toplije i plodnije krajeve. Strah od provale prisilio je pučanstvo Bakra da se sa nezaštićenog terena pri moru skloni na obližnji brežuljak na kojem je grad postepeno izgradjen i gdje još i danas stoji. Tu su se stisli i opasali svoje kućice zidom u obliku trokuta, na čijem vrhu su osnovali kaštel, na zapadnoj strani utvrdu Turan a na istočnoj Forticu. S tog položaja i učvršćujući postepeno gradski zid lakše su se mogli braniti. Nu do toga nije došlo. Bura seobe naroda traja

la je nekoliko vjekova ali je prošla mimo Bakra. Sjevernim putem koji je vodio dolinama rijeka, niskim prelazima, ljubljanskom dolinom doprli su oni do furlanske ravnice u Italiji, dok je Bakrane zaštitilo njihovo gorovito zaledje, ispresjecano stazama, koje su poznali samo domaći stanovnici. I tako je Bakar opet živio u miru. Ipak od seobe naroda nisu bili ni oni posve poštedjeni jer u VII stoljeću dolaze Hrvati, ali ne sa sjevera, nego s juga iz centra hrvatske države oko Knina.

Hrvati

Mnogobrojni preplavili su naseobinu i ispremješali se domalo s domaćom keltsko, ilirsko, romanskom mješavinom, dali obilježje mjestu pa čak i grčko ime Bolkera pretvorili u Bukar ili Bakar. Od onda ostaju oni kroz stoljeća dominantni sve do danas. Bizantska vlast ih je tolerirala, bili su organizirani u plemena i rodove, ovi u Bakru su dio plemena koje ima svoju župu u Krbavi. Od Rimljana usvajaju vojnu organizaciju i upravu dok su od Grka preuzeli gradsku autonomiju. U IX stoljeću organizirani su i crkveno spadaju pod vlast biskupa krbavskoga. Bogoslužje se vrši na narodnom jeziku koji je privilegij u ovim krajevima ostavila crkva sve do danas. Crkvene su knjige pisane pismom glagolice, pismom koje su Hrvati donijeli sa sobom i koje se je zadržalo u upotrebi sve do u XVI stoljeće. Njime se pišu i isprave, natpisi i slično kao na primjer: Vinodolski Zakonik (1280).

U jedanaestom stoljeću vlada nad ovim krajem krbavski župan Desilo, a oko godine 1150 prolazi ovuda arapski putopisac Ibn Idrisi koji veli da je Bkri "lijep i napučen grad". Od naziva Bakar i Bkri nasta je latinski Buccari, Buccarensis.

Nastavit će se.

NAŠI POKOJNICI

3. I. 1963. umrla je u bolnici Kata Ban, žena pokoj. Antuna, nastanjena u Bregu, rodjena u Ledenicama, pokopana u Bakru stara 75 godina.

9. I. 1963. umro je Fran Medanić, dugogodišnji kapelan i vjeroučitelj u Bakru star 73 godine.

13. I. 1963. umrla je Iva Ljubić, rodjena u Našicama, žena pok. Dinka, živjela i umrla u Opatiji, pokopana u Bakru, stara 66 godina.

24. I. 1963. umrla je u Rijeci Zlata Gerechts - hammer rodjena Antić, žena pok. Pavla, pom. kapetana rodj., živjela i pokopana u Bakru, stara 80 godina.

1. III. 1963. umrla je Marija Štiglić, rodjena Tomšić, rodj. u Bakru, stara 88 godina.

4. III. 1963. umro je u Zagrebu Milan Pavletić, car. inspektor, rodjen u Puli, pokopan u Bakru, star 60 godina.

9. III. 1963. umrla je Kata Surjan, rodj.Butković, žena Milana, u Bukovu iznad Bakra, rodj. u Povilama, (župa Ledenice) živjela i pokopana u Bakru stara 79 godina.

17. IV. 1963. umrla je nakon duge bolesti u kraljevičkoj bolnici Sandra Krpan, rodj. Damin, žena pokoj. Vilka, prof. živjela i pokopana u Bakru, stara 78 godina.

13. V. 1963. umro je Marko Hero posjednik i gostioničar, rodjen u Baški, živio i pokopan u Bakru, star 84 godine.

1. VI. 1963. umro je Pepe Luzer, postolar i stari bakarski muzikant, rodjen u Bakru, star 72. god.

12. VI. 1963. umro je Ermo Borčić, umirovljeni trgovac, član Hrv. pjev. društva "Sklad", zaslužni crkveni pjevač, rodj. u Bakru, star 74 godine.

25. VI. 1963. umro je Stjepan Kovačić,umirovljeni nadstražar, rodjen u Cepanji (N.Marof) živio i pokopan u Bakru, star 69 godina.

1. VII. 1963. umrla je Jarmila Protzky, žena apotekara Gvida, rodj. u Beču, živjela i pokopana u Bakru, stara 66 godina.

26. VII. 1963. umro je nakon duge i teške bolesti Vjekoslav Vuković, najstariji crkveni pjevač rodj. u Samoboru, živio i pokopan u Bakru, star 82 godine.

30. VII. 1963. umrla je Judita (Lojza) De Bona, rodjena u Donjem Obrežu župa Badljevina, živjela i pokopana u Bakru, stara 65 godina.

31. VII. 1963. umro je Marko Holjevac,penzioner, rodjen u Bakru, star 67 godina.

Neki od ovih vjernika živjeli su kao pravi kršćani i smireno u Gospodinu usnuli.

POKOJ IM VJEČNI!

GOVOR ŽUPNIKA PRIGODOM POGREBA + ERMA BORČIĆA DNE 14. VI. 1963.

Žalobni zbore! Draga braćo i sestre!

Calderon de la Baroa španjolski pisac, napisao je dramu pod naslovom: El gran teatro del mundo. Evo vam kratkog sadržaja. Svi mi u životu igramo nekakovu ulogu: tko kralja, tko biskupa, tko profesora, tko pometača. Ali kad pade zastor igrači sve ostavljaju u garderobi smrti: i kralj krunu i biskup mitru, i profesor pero i pometač metlu i odlaze pred glavnog redatelja, da im sudi i da ih ocjeni, ne tko je što igrao, nego kako je svoju ulogu odigrao.

Naš gradjanin i crkveni pjevač Erme Borčić ostavio je u garderobi smrti sve i otišao Bogu na sud i On će mu suditi za njegovu stalešku službu i ostale dužnosti, koje je vršio.

Mrtav je, ali kao da čujemo njegov blagi glas kao da vidimo njegovo raspoloženo lice, kao da nas hoće podsjetiti na riječi proroka Izaije. Proroku Izaiji zapovijedi jednoć glas Božji: "Zovi, navješćuj!" I on će zapitati: "Što da navješćujem?" I dobio je odgovor: "Svako je tijelo trava i sva je njegova milina kao cvijet poljski. Trava se osuši, cvijet uvene (Iz. 40,6-7).

Da! Pravo nas opominješ! Tvoj je cvijet uvenuo, trava je osušena. I na tebi se ispunila riječ sv. Pisma: "Zakon je ovoga svijeta, da jednom umremo".

Ima ljudi koji su protivni pogrebnim govorima, jer da je u tim prigodama često previše tamnjana, superlativa, previše ekshibicije i govorničke akrobacije govornika. Ali možemo li pustiti da prodje ovaj tužni dan, ova žalosna prigoda, a da ne rečemo našem bivšem pjevaču hvala za sve što je učinio našoj župnoj crkvi.

Ako bacim samo letimičan pogled na njegov život i rad, mogu ga kao župnik najbolje ocijeniti, navedem li kakav je Erme bio kao kršćanin i što je i kako je radio za crkveno pjevanje. Erme je bio pravi kršćanin i nije se nikad stidio svoje vjere. On ju je svakom zgodom javno priznavao. Svake je nedjelje-dok ga bolest nije shrvala- redovito prisustvovao poldanjoj sv. Misi u sv. Andreju, aktivno sudjelovao kod pjevanja svojim ugodnim basom i materijalno pomagao svakom zgodom pa i u bolesti uzdržavanje bakarskih crkava. Sv. Misu nije propuštao ni onda, kad je bio poslovno odsutan. Odmah na početku bolesti uredio je svoje račune s Bogom, držeći se mudro rečenice: "Pametan čovjek uredi sve dok i ne misli umrijet, a budala se ne sjeti ni na smrtnoj postelji." Prije smrti primio je još jedanput sve bolesničke sakramente: sv. Ispovijed, sv. Pričest i Bolesničko pomazanje.

U gradu je bio poznat kao veliki šaljivdjija i duhovit čovjek. Taj njegov humor bio je toliko ugodan i dobroćudan, da se nikome nije zamjerio a svakoga je nasmijao. U svojoj bolesti još mi je jedanput ponovio: "Mi Bakrani smo blatna jezika, ali dobra srca".

Za njega mogu slobodno reći, da je bio zlatna srca.

Bio je crkveni pjevač skoro 50 godina i u toj svojoj dobrovoljnoj službi bio je revan i točan. Pjevao je u svakoj zgodi, veseloj i žalosnoj. Dičio se

svojim društvom "Sklad", brojem pjevača i njihovim skladnim pjevanjem. Kroz dugi niz godina nije se mogla zamisliti Misa, Veliki tjedan, Muka, sprovod, svibanjski blagoslovi, tjelovske i druge procesije bez pjevača Erma Borčića.

Dragi naš vrijedni barba Erme! Sveti Ivan Apostol vidio je u svojoj proročkoj knjizi Otkrivenja 24 starješine, koji su imali gitare i pjevali novu pjesmu. I ti si pjevao misne dijelove, psalme i pučke popjevke iz Kantuala i drugih crkvenih pjesmarica, uz pratnju orgulja na ovom svijetu, pa se nadam da ćeš ih pjevati i u dragoj Vječnosti.

Za sva tvoja dobročinstva, za tvoj nesebičan rad u crkvi, za tvoju dobrotu i blagost neka ti je dragi naš Erme u ime župne crkve i župljana hvala i od Boga vječna plaća.

Bila ti trajna uspomena medju nama!
Živio s Kristom!
Počivao u blaženom pokoju!

S A D R Ž A J

- - - - - - - - - - - - -

OPASKA:
OVAJ VJESNIK SLUŽI SAMO ZA UNUTRAŠNJU UPOTREBU ŽUPE BAKAR. SLIJEDEĆI BROJ IZIĆI ĆE PREMA MOGUĆNOSTI. VJESNIK SE IZDRŽAVA DOBROVOLJNIM DOPRINOSIMA.

Izdavač: Župni ured Bakar, Taran 281
Odgovorni urednik: Dr. Josip Šojat, župnik, Bakar
Umnoženo ciklostilom Biskupske kancelarije u Senju, Stara cesta 13